

miji šteta. Etički se rad jednako kao i ekonomski može promatrati sa stanovišta razumnosti, te se može reći: grijeh je moralna, šteta je gospodarska zabluda; može se prosudjivati prema dužnosti, te reći: čovjek je dužan sebe usavršavati u moralnom pogledu i unapredjivati svoje blagostanje, da tim što više ojača i unaprijedi cjelinu, a jednako se sav moralni i gospodarstveni rad može staviti pod gledište koristi, ne samo osobne, nego i zajedničke, te se može kao dobro djelovanje označivati ono, što po »ekonomičkom« sastavu svojem, po najboljem udešaju, redu i postojanosti osigurava život pojedinca i život zajednice. Stoga ima kako u etici tako i u narodnom gospodarstvu dužnosti i norma, razumnih obzira i zahtjeva, u obima se traži neki razbor, red i stega, neki mir duševni i prisutnost duha, ustrajnost i marljivost i druge sposobnosti, da se postigne određeni cilj.

S te se dakle strane ne bi mogla izmedju etičkoga i gospodarskoga životnoga upravljanja naći razlika. Pa ipak se drži, izmedju njih nema prava izmira, i čovjek se upravo stavlja pred alternativu: ili — ili, jer da nije moguće dva gospodara služiti, bogu i mamoni, čudorednom idealu i blagostanju.

A zašto? Ponajprije zato, jer se drži, da je duh čudorednoga i gospodarskoga života jedan drugome oprečan. Uzima se naime, da se osnovna crta čudorednoga života nesebična požrtvovnost za drugoga, ljubav za dobrobit drugoga ili kako Seneka veli: alteri vivas oportet, si vis tibi vivere. U gospodarskom životu naprotiv ne odlučuje obzir na drugoga nego obzir na sebe. Gospodarsko djelovanje upravlja